

Jacek Pierzak

Bolesław, gm. Bukowno, woj. katowickie. Pałac

Informator Archeologiczny : badania 18, 183-184

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BAKOWA GÓRA, gm. Ręczno
woj. piotrkowskie

patrz
późne średniowiecze

BIAŁA PODLASKA
Zespół pałacowo-obronny

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwa-
torska
Oddział w Lublinie

Badania prowadził mgr Jerzy Cichomski. Finansował WKZ w Białej Podlaskiej. Trzeci sezon badań. Ślady osadnictwa z epoki brązu - kultury pomorskiej oraz z okresu wczesnego średniowiecza. Pałac i fortyfikacje z XVII w.

Przed rozpoczęciem sezonu oraz równoległe z pracami archeologicznymi prowadzono badania geofizyczne: sejsmiczne oraz sondowania i profilowania geoelektryczne. Badania geofizyczne są przedmiotem osobnego opracowania. Szczegółowa lokalizacja wykopów archeologicznych została oparta na wynikach tych prac.

Założono 13 wykopów o łącznej powierzchni około 170 m². Tematyka badawcza objęła 4 problemy: południowe zamknięcie fortyfikacji, dziedzińiec, główny korpus pałacowy i bramę zachodnią.

Dla rozwiązania pierwszej kwestii założono 5 wykopów /VI, VII, XIII, XIV, XV/. Od strony południowej nie istnieją dzisiaj fortyfikacje, przyjmowano, iż pierwotnie także ich nie było. W wykopach odsłonięto nawarstwienia i konstrukcje charakterystyczne dla wałów i fos. W wykopie VI natrafiono na drewnianą palisadę wykonaną u podstawy wału - od strony fosy. W wykopie VII odsłonięto relikty drewnianego mostu, prowadzącego pierwotnie na tzw. zwierzyńiec. W wykopie XIII natrafiono na fragment konstrukcji drewnianej, sumikowo-łątkowej. Brak zdecydowanie jednoznacznego kontekstu utrudnia jej interpretację. Wiąże się ona jednak z wałem obronnym.

W wyniku badań geofizycznych stwierdzono anomalie w nawarstwieńcach na dziedzińcu. Ponieważ od czasów powstania pałacu był on wolny od zabudowy podejrzewano, iż są to relikty starszego założenia, którego ślady funkcjonowania w postaci ceramiki odkryto w poprzednich sezonach. Oczekiwania spełniły się tylko częściowo. W wykopie VIII, założonym w północno-zachodniej części dziedzińca natrafiono na warstwę kulturową, zawierającą dużą ilość ceramiki zdecydowanie starszej niż XVII-wieczne założenie - jest to ceramika kultury pomorskiej i ceramika wczesnych faz wczesnego średniowiecza. W wykopie XVI odsłonięto zagadkową konstrukcję, wykonaną z dużych gładkich pólnych, bez zaprawy. Przypomina ona nieco bruk. W nawiązaniu do efektów badań geofizycznych określono kształt owej konstrukcji - jest on w przybliżeniu owalny, o średnicy 13 - 18 m. Być może jest to pozostałość /może do końca nie zrealizowana/ sadzawki-fontanny ?/. Nie odsłonięto żadnych relikwów konstrukcji mieszkalnych czy obronnych starszego założenia.

W wykopie IX przebadano fundamenty baszty północno-zachodniej pałacu i galerii komunikacyjnej, łączącej pałac z oficynami. W wykopach X-XII odsłonięto relikty bramy zachodniej "kosiarskiej".

Materiały znajdują się /do czasu pełnego ich opracowania/ w Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej PP PKZ O/Lublin.

Badania nie będą kontynuowane.

BIŁY KOŚCIÓŁ, gm. Wielka Wieś
woj. krakowskie

patrz
paleolit i mezolit

BŁOTNICA STRZELECKA, gm. Strzelce Opolskie
woj. opolskie
Stawowisko A

patrz
okres wpływów rzymskich

BOBROWNIKI
woj. włocławskie
ul. Kościelna/nowa plebania/

patrz
późne średniowiecze

BOBROWNIKI
woj. włocławskie
Zamek

patrz
późne średniowiecze

BODZENTYN
woj. kieleckie
Miajskie mury obronne
odc. pu.

patrz
późne średniowiecze

BOLESŁAW, gm. Bukowno
woj. katowickie
pałac

Wojewódzki Ośrodek Badań
i Dokumentacji Zabytków
w Katowicach

Badania prowadził mgr Jacek Pierzak. Finansował WOBiDZ w Katowicach. Pierwszy sezon badań. Relikty pałacu - /koniec XVI - XVIII w./

Stawowisko położone jest w rejonie ulicy Głównej, w obrębie parku, na rozległej polance, w bezpośrednim sąsiedztwie zabytkowego dworku. W roku 1982 przeprowadzono tu na zlecenie WKZA w Katowicach badania geofizyczne. W wyniku tych prac ustalono pod ziemią obecność konstrukcji murowanych, a także wyznaczono przypuszczalne granice rzutu poziomego obiektu.

Celem badań archeologicznych było z jednej strony zweryfikowanie prac geofizycznych, z drugiej zaś dokładne ustalenie rzutu budowli i jej chronologii. Dane te będą wykorzystane przy

opracowywaniu projektu rewaloryzacji parku i dworku. Źródła historyczne, dotyczące pałacu są znikome.

Założono wykop sondażowy o długości 25 x 7 m, usytuowany na osi alejki, łączącej ul. Główną z polanką w parku, wzdłuż linii N-S. Ponadto w miejscach domniemanych naroży pałacu założono dwa małe wykopy 30 x 30 cm.

W wyniku prac badawczych ustalono rzut pałacu, który miał kształt prostokąta o wymiarach 34,5 x 17,5 m. Odsłonięty mur południowej ściany pałacu wykonany był z kamienia łamanego /wapień/, spojenego zaprawą wapienną. Do niego przylegał mur prostokątny, do którego dotykała szeroka na około 8,5 m ława fundamentowa, będąca pozostałością bliżej nieokreślonej przybudówki. W odległości 250 cm od południowej ściany odkrytej przybudówki stwierdzono obecność murku, o szerokości 45 cm, będącego najprawdopodobniej pozostałością po murze ogrodzeniowym.

W ścianie południowej pałacu natrafiono na wejście do piwnic. W wyniku penetracji stwierdzono obecność trzech piwnic, sklepionych kolebkowo, stosunkowo dobrze zachowanych.

Warstwa użytkowa, w postaci intensywnie czarnej ziemi zawierała materiał archeologiczny, datowany na koniec XVI-XVII w. Były to głównie fragmenty ceramiki, kafla, gwałdzkie żelazne.

Materiał zabytkowy znajduje się w Wojewódzkim Ośrodku Badań i Dokumentacji Zabytków w Katowicach.

BRZESZINY
woj. skierniewickie
Stanowisko I - Zamek

Muzeum Regionalne w Brzeszinach

Badania prowadził dr Henryk Wiklak. Finansował WKZ w Skierniewicach. Kontynuowanie badań z roku 1978. Osadnictwo z doby renesansu.

Stanowisko znajduje się w centrum Brzeszin. Jest to miejsce, na którym stał zamek możnego rodu Lasockich zniszczony w czasie wojen szwedzkich. Dziś stoi tu kościół pod wezwaniem "Św. Ducha" wzniesiony w 1750 r. Prace wykopaliskowe w 1978 r. odsłoniły fragmenty murów zamkowych z XVI w. wchodzących z jednej strony pod kościół, z drugiej pod chodnik ul. T. Kościuszki.

Idąc za sugestiami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Skierniewicach wspólnie prace badawcze. Celem badań było docięć: czy mury zamkowe lub inne urządzenia /fosa, rowy, skarpy/ wokół zamku zachowały się i czy są uchwytnie w ziemi. W wykopie założonym po drugiej stronie ul. T. Kościuszki na przeciw wykopów z badań poprzednich, nie stwierdzono ciągu murów zamkowych ani też nie natrafiono na ślad fosy. Natomiast ustalono istnienie murków fundamentowych należących do zabudowy miejskiej od XVII - XX wieku.

Dokumentacja i zabytki w/w badań znajdują się w Muzeum Regionalnym w Brzeszinach.

BRZESZINY I
woj. skierniewickie
Stanowisko 5 /kościół farny/

patrz
późne średniowiecze

CIECHANÓW
Zamek

patrz
późne średniowiecze

DZIAŁDOWO
woj. ciechanowskie
Zamek

patrz
późne średniowiecze

GALINOWO, gm. Kisielice
woj. sibiłskie
Stanowisko 1

patrz
późne średniowiecze

GNIEZNO
woj. poznańskie

patrz
wczesne średniowiecze

GRÓDEK
woj. białostockie
Stanowisko 1, Grodzisko "Góra Zamkowa"

patrz
wczesne średniowiecze

GRODZIEC SŁĄSKI
woj. bielskie
kościół św. Bartłomieja

Badania prowadził mgr Wiesław Kuś. Finansował WKZ w Bielsku Białym. Ruiny kościoła św. Bartłomieja, /XVI/XVII w./

W związku z bardzo złym stanem ruin kościoła wchodzącego w skład kompleksu pałacowo-ogrodowego w Grodźcu Śląskim, rozpoczęto badania archeologiczne, poprzedzone badaniami radarowymi, mające na celu odtworzenie przebiegu fundamentów tej kamiennej budowli. Badania te stanowią także wstęp do rekonstrukcji architektonicznej całego obiektu.

Po zdjęciu 20 cm warstwy humusu z powierzchni wytyczonego kwadratu o wymiarze 20 x 20 m, odsłonięta została korona fundamentu całego obiektu. Założono trzy wykopy - w wieży, narożniku nawy oraz w sakrytalii. Dokonano także eksploracji komory grobowej znajdującej się w prezbiterium.

W wieży międzywarstw warstw złożonych z gruzu kamiennego i zaprawy wapiennej wynosiła 0,9 m. Na tej głębokości znajdowała się także stopa fundamentu, złożonego z 7 warstw kamieni wapiennych spojenych zaprawą. Grubość fundamentu mieściła się w granicach od 1,0 - 1,1 m. W południowo-zachodnim narożniku wieży, na głębokości 0,4 m natrafiono na szkielety 2 osobników. Był to pochówek wdrzny.